

Tillæg nr. 1 til Råstofplan 2008 for Region Syddanmark

Råstofgraveområde ved Jerlev, Vejle Kommune

Oktober 2010

Region Syddanmark

Indholdsfortegnelse

1	Planprocessen	6
2	Strategi og behov for råstofindvinding	8
3	Graveområde ved Jerlev	9
4	Retningslinier for råstofindvinding og efterbehandling	10
4.1	Definitioner.....	10
4.2	Retningslinier for resursebeskyttelse.....	10
4.3	Retningslinier for indvindingstilladelser.....	11
4.4	Retningslinier for efterbehandling.....	11
4.5	Retningslinier for Jerlev Graveområde.....	12
5	Miljøvurdering af tillæg nr. 1 til råstofplan 2008 for Region Syddanmark (miljørapporten)	13
5.1	Plantillæggets indhold.....	13
5.2	Nuværende miljøstatus.....	13
5.3	Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet.....	16
5.4	0-alternativet.....	18
5.5	Planlagte foranstaltninger.....	18
5.6	Overvågning af de væsentlige miljøpåvirkninger.....	19
5.7	Ikke teknisk resumé af miljørapporten.....	20

Forord

Dette tillæg nr.1 til råstofplan 2008 for Region Syddanmark for et råstofgraveområde ved Jerlev er vedtaget i regionsrådet den 23.08.2010. Tillægget indeholder desuden en miljørapport med en miljøvurdering af tillægget i.h.t. lov om miljøvurdering.

Regionsrådet vedtog den 23. februar 2009 en råstofplan for den fremtidige indvinding og forsyning med råstoffer i regionen for perioden 2008 til 2020.

Den vedtagne råstofplan blev påklaget til Naturklagenævnet med opsættende virkning. Naturklagenævnet meddelte den 7. september 2009 at råstofplanen kunne opretholdes som gyldig vedtaget, bortset fra udlæg af et graveområde ved Jerlev i Vejle kommune. Denne del af planen blev hjemvist med henblik på partshøring og fornyet realitetsbehandling. Råstofplanen skal revideres i 2012 i henhold til råstofloven.

Forslaget til tillæg har været udsendt i offentlig høring med en frist på 8 uger til at fremsætte indsigelser i henhold til §6a, stk.3 i råstofloven. Samtidig med fremsættelsen blev forslaget udsendt til partshøring hos lodsejere der har ejendomme indenfor det planlagte graveområde og beboere i boliger beliggende indenfor 100 meter fra området.

Tillæg nr. 1 til råstofplanen kan også ses på regionens hjemmeside "<http://regionsyddanmark.dk/Udvikling/Råstofplan>"

Carl Holst

Regionsrådsformand

1 Planprocessen

Råstofplanen er en plan for den fremtidige indvinding og forsyning, der fortrinsvis omfatter råstofferne ler, sand, grus og sten. Råstofferne anvendes til byggeri af boliger og erhvervsvirksomheder samt anlæg af veje, byggepladser m.v. Det betyder at efterspørgslen på råstoffer følger udviklingen i byggeriet og i de sidste år har indvindingen ligget 30% over gennemsnittet på omkring 7,5 mio.m3 pr. år for en 10 års periode.

Region Syddanmark modtog i perioden fra 7. maj til 2. juli 2007 forslag og ideer til råstofplanen. Indkaldelsen af forslag og ideer er sket ved offentlig bekendtgørelse. Regionsrådet udsendte derefter "Forslag til råstofplan" i offentlig høring i perioden 4. februar til 31. marts 2008. Regionen modtog 86 indsigelser og bemærkninger fra statslige myndigheder, kommuner, institutioner, brancheforeninger, entreprenører og borgere. På baggrund af indsigelser og bemærkninger fremsendte regionsrådet ændringsforslag til fornyet høring i perioden 8. september til 3. november 2008. Regionen modtog her 43 indsigelser og bemærkninger. På baggrund af de to høringsperioder har Regionsrådet ændret formuleringen af retningslinier og udpejningen af flere indvindingsområder i råstofplanforslaget.

Forslaget til graveområde ved Jerlev blev fremsat under regionsrådets indkaldelse af ideer og forslag. Forslaget til graveområde blev indskrænket på baggrund af indsigelser fra Vejle Kommune og beboerne i Jerlev. Udyrkede naturområder og et område indenfor 100 meter fra beboelsen i Jerlev By blev således udtaget af graveområdet.

Dette tillæg til råstofplanen omfatter det samme område som forslaget i råstofplan 2008. Den del af planen der omfattede graveområdet ved Jerlev blev hjemvist med henblik på partshøring og fornyet realitetsbehandling.

Den regionale råstofplan er en sektorplan, som kommunalstyrelsen er bundet af i den kommunale planlægning og administration.

Kortbilag 1. Lokalisering af Jerlev graveområde

Tekstboks A: Råstoflovens bestemmelser om udarbejdelse af råstofplanen

§ 6 a. Før udarbejdelsen af et forslag til råstofplan eller ændringer hertil indkalder regionsrådet ideer, forslag m.v. med henblik på planlægningsarbejdet. Indkaldelse sker ved offentlig bekendtgørelse.

Stk. 2. Indkaldelsen skal indeholde en beskrivelse af status på området og beskrivelse af hovedspørgsmål for den kommende planlægning. Indkaldelsen sker med en svarfrist på 8 uger.

Stk. 3. Regionsrådets forslag til råstofplan udsendes i offentlig høring med en frist på 8 uger til at fremsætte indsigelser.

Stk. 4. En råstofplan kan ikke vedtages endeligt, hvis miljøministeren til varetagelse af statslige interesser har modsat sig dette skriftligt over for regionsrådet inden udløbet af indsigelsesfristen. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer.

Stk. 5. I forbindelse med den endelige vedtagelse af råstofplanen kan der foretages ændring af det offentliggjorte planforslag. Berører ændringen på væsentlig måde andre myndigheder eller borgere end dem, der ved indsigelse har foranlediget ændringen, kan vedtagelsen af planen ikke ske, før de pågældende har fået lejlighed til at udtale sig. Ved væsentlige ændringer i et forslag til råstofplan skal miljøministeren have lejlighed til at udtale sig. Regionsrådet fastsætter en frist herfor. Hvis ændringen er så omfattende, at der reelt foreligger et nyt planforslag, skal dette offentliggøres efter reglerne i stk. 3.

Stk. 6. Regionsrådet sørger for offentlig annoncering af den endeligt vedtagne råstofplan. Ved annonceringen skal der gives klagevejledning og oplysning om klagefrist. Råstofplanen sendes samtidig til miljøministeren samt til øvrige myndigheder, hvis interesser berøres. Råstofplanen skal være offentligt tilgængelig.

Stk. 7. Regionsrådet gennemgår råstofplanen hvert fjerde år i forbindelse med revision af den regionale udviklingsplan for at vurdere, om der er behov for justeringer eller revision. Til brug for vurderingen udarbejdes en redegørelse, som udsendes i offentlig høring i mindst 8 uger. På dette grundlag beslutter regionsrådet, om der er behov for at udarbejde en ny råstofplan.

Stk. 8. Proceduren for udarbejdelse af tillæg til en råstofplan følger bestemmelserne i stk. 1-7.

Stk. 9. Miljøministeren kan i særlige tilfælde pålægge regionsrådet at tilvejebringe en råstofplan med et nærmere bestemt indhold.

2 Strategi og behov for råstofindvinding

Kapitel 2 i Råstofplan 2008 for Region Syddanmark indeholder en beskrivelse af regionsrådets strategi for indvinding og forsyning med råstoffer og kapitel 3 beskriver det fremtidige behov for råstoffer. Strategien og behovsopgørelsen er udarbejdet på baggrund af råstoflovens formålsparagraf, redegørelsen for råstofforsyningen i kapitel 5 og den udførte råstofkortlægning der er beskrevet i kapitel 6 i råstofplanen. Planen kan ses på hjemmesiden "<http://regionsyddanmark.dk/Udvikling/Råstofplan>"

Tekstboks B: Råstoflovens formålsparagraf

§ 1. Lovens formål er at sikre:

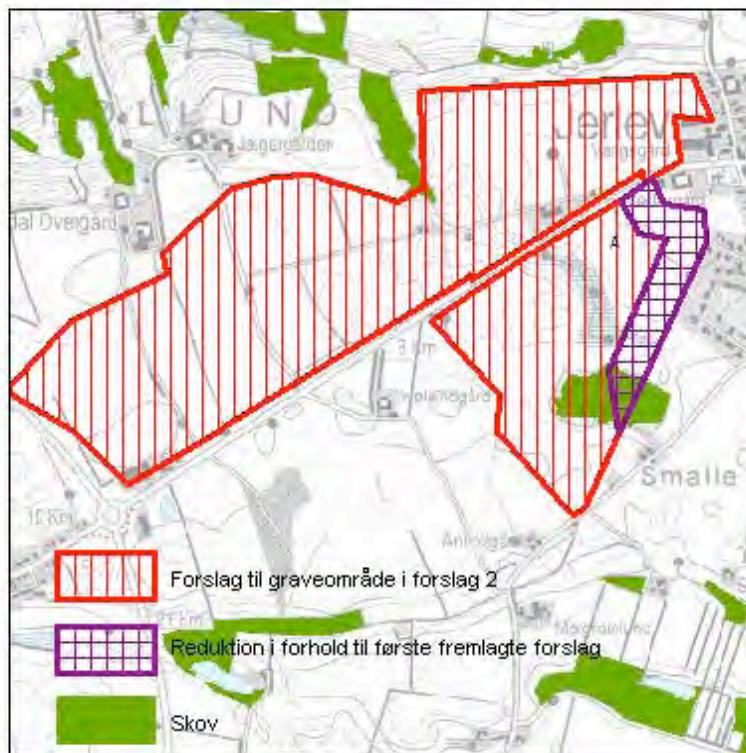
- 1) at udnyttelsen af råstofforekomsterne på land og hav sker som led i en bæredygtig udvikling efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn, der er nævnt i § 3,
- 2) at indvinding og efterbehandling tilrettelægges således, at det efterbehandlede areal kan indgå som led i anden arealanvendelse,
- 3) en råstofforsyning på længere sigt,
- 4) at råstofferne anvendes i forhold til deres kvalitet, og
- 5) at naturbundne råstoffer i videst muligt omfang erstattes af affaldsprodukter.

§ 2. Loven omfatter sten, grus, sand, ler, kalk, kridt, tørv, muld og lignende forekomster. Loven gælder ikke for råstoffer, der er omfattet af lov om anvendelse af Danmarks undergrund.

§ 3. Ved lovens anvendelse skal der på den ene side lægges vægt på råstofressourcernes omfang og kvalitet og en sikring af råstofressourcernes udnyttelse samt tages erhvervsmæssige hensyn. På den anden side skal der lægges vægt på miljøbeskyttelse og vandforsyningsinteresser, beskyttelse af arkæologiske og geologiske interesser, naturbeskyttelse, herunder bevarelsen af landskabelige værdier og videnskabelige interesser, en hensigtsmæssig byudvikling, infrastrukturanlæg, jord- og skovbrugsmæssige interesser, sandflugtsbekæmpelse og kystsikkerhed, fiskerimæssige interesser, ulemper for skibs- og luftfarten samt ændringer i strøm- og bundforhold.

3 Graveområde ved Jerlev

Forslaget til råstofgraveområde vest for Jerlev blev fremsat i råstofplanens første offentlighedsperiode hvor regionen indkaldte forslag og ideer. Området blev udpeget som indvindingsområde på baggrund af kendskabet til tidligere råstofgravninger i området og generel geologisk viden.

I den anden offentlighedsfase fremsendte Vejle kommune indsigelser mod forslaget med henvisning til de gener som råstofindvinding kunne påføre beboerne i Jerlev by. Regionen fremsatte derefter et ændringsforslag hvor arealer udtages afgraveområdet indenfor 100 meter fra bebyggelsen i Jerlev som vist på modstående figur hvor indvindingsområdet er benævnt "forslag 2"

Til dette forslag fremsendte Vejle Kommune yderligere bemærkninger, som er refereret i efterfølgende kapitel med miljørapport. Endvidere fremsendte beboere i Jerlev By og de omgivende landområder indsigelser mod planen under henvisning til de forventede gener

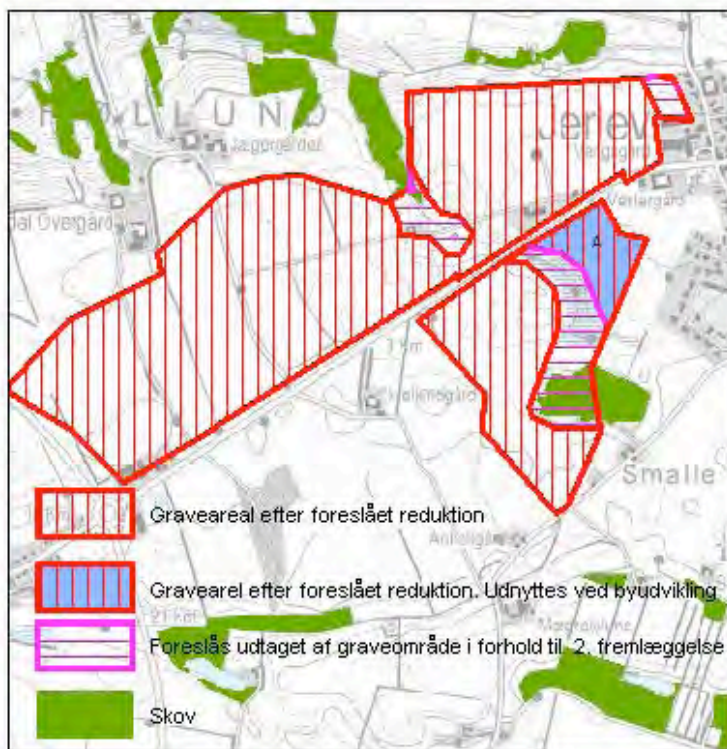
Kortbilag 2. Første forslag til graveområde

Der blev yderligere afholdt et offentligt møde med deltagelse af repræsentanter fra regionen, kommunen og lokale beboere hvor forholdene blev drøftet. Mange af de fremførte indsigelser vedrørte forhold, der vil blive reguleret gennem vilkår i fremtidige indvindingstilladelser og som er beskrevet i efterfølgende kapitel med miljørapport om planlagte foranstaltninger. De naturmæssige interesser vil blive tilgodeset i kommunens administration af §3 i naturbeskyttelsesloven og der vil normalt ikke blive meddelt dispensationer til ændringer af beskyttede områder med mindre der opnås en generel forbedring og eventuel udvidelse af naturområderne på lang sigt.

For at imødekomme indsigelserne fra kommunen og beboerne fremsendte regionen et nyt forslag til afgrænsning af graveområdet, således at de nuværende naturområder udtages som vist på nedenstående figur. Den del af graveområdet der ligger nærmest byen, syd for landevejen pålægges en begrænsning således at der kun kan ske råstofindvinding før området bebygges under forudsætning af, at det sker indenfor en kort graveperiode under 5 år. Der stilles særlige krav til efterbehandling der muliggør byggemodning af arealerne. (benævnt område A). Disse ændringsforslag blev udsendt i partshøring for de lodsejere og råstofindvindere der var berørt af ændringerne i henhold til §6a stk. 5 i råstofloven.

Et ønske om udvidelse af graveområdet i partshøringen blev ikke imødekommet på grund af naturinteresser. Et ønske om indskrænkning af graveområdet blev ikke imødekommet af hensyn til råstofresursens udnyttelse.

Naturklagenævnet har med afgørelse af 7. september 2009 bestemt at der skal gennemføres en generel partshøring i henhold til forvaltningslovens §19 stk 1. og fornyet realitetsbehandling af forslaget til graveområde ved Jerlev i henhold til råstofloven.

Det foreslåede graveområde med mindre justeringer blev genfremsat i dette Tillæg nr. 1 til Råstofplan 2008.

Kortbilag 3. Forslag til reduceret graveområde

4 Retningslinier for råstofindvinding og efterbehandling

4.1 Definitioner

Graveområder er arealer der er reserveret til råstofindvinding i planperioden 2008-2020. Områderne omfatter følgende kategorier:

- Graveområder for sand, grus og sten
- Graveområder for gulbrændende ler- bentonit- og klæg

Graveområderne kan revideres hvert 4 år i forbindelse med revision af råstofplanen j.f. §6a stk.6 i råstofloven. Graveområderne kan desuden revideres og nye områder kan udpeges i forbindelse med ændrede forudsætninger eller konkrete ansøgninger gennem tillæg til råstofplanen i henhold til §6a stk.7 i råstofloven.

Råstofinteresseområder er områder der reserveres til råstofindvinding på længere sigt og hvor der skal ske en nærmere kortlægning af råstofforekomster samt en afvejning i forhold til andre arealinteresser. Områderne omfatter to kategorier:

- Råstofinteresseområder for sand, grus og sten
- Råstofinteresseområder for rødbrændende ler

Omfang og placering af graveområder og råstofinteresseområder fremgår af råstofplanens kortbilag 1

4.2 Retningslinier for resursebeskyttelse

4.2.1 I graveområderne må der ikke uden regionens tilladelse ske ny arealanvendelse der hindrer udnyttelse af råstofforekomsterne. Infrastrukturanlæg optaget i gældende regionplaner undtages dog fra bestemmelse 4.2.1.

4.2.2 Ved planlægning af byudvikling og anden lokalplanlagt arealanvendelse indenfor interesseområderne og i det åbne land i øvrigt skal eventuelle råstofforekomster så vidt muligt udnyttes før arealerne beslaglægges.

Bestemmelserne om resursebeskyttelse har til formål at sikre en optimal udnyttelse af råstofferne i overensstemmelse med regionens strategi for en bæredygtig råstofindvinding.

4.3 Retningslinier for indvindingstilladelser

- 4.3.1 Indenfor råstofplanens graveområder har råstofindvinding første prioritet. Det betyder at en ansøgning ikke kan afvises under henvisning til andre generelle interesser, såsom landbrugsjordens dyrkningsværdi, og generelle natur- og landskabsinteresser, hensynet til grundvand eller fremtidig byudvikling.
- 4.3.2 Kommunerne skal i deres administration af indvindingstilladelser være opmærksom på anden lovgivning hvor tilladelser eller dispensationer er en forudsætning for råstofindvinding, herunder især planloven (VVM), skovloven, naturbeskyttelsesloven, vejloven, EU-regler for naturbeskyttelsesområder og bilag 4 arter samt museumsloven.
- 4.3.3 Der kan meddeles tilladelse til udvidelse eller forlængelse af eksisterende indvindingstilladelser både i graveområder og ved enkeltgrave, hvis det ikke er i strid med andre hensyn eller til væsentlig gene for nabobebyggelser.
- 4.3.4 Uden for graveområderne kan der i ganske særlige tilfælde meddeles råstofstilladelse f.eks. hvis der søges om indvinding af et sjældent eller værdifuldt råstof, kortvarig indvinding i forbindelse med større vejprojekter, og/eller til lokal forsyning, hvis der er mere end 20 km til nærmeste råstofindvindingsområde. Tilladelser udenfor graveområder kan kun meddeles med regionsrådets samtykke.
- 4.3.5 Der kan generelt meddeles tilladelse til indvinding af rødbrændende ler i max 2m's dybde i det åbne land, hvis det ikke er i strid med andre hensyn. Ved indvinding af rødbrændende ler bør arealerne kun beslaglægges i én dyrkningssæson.
- 4.3.6 Det åbne brud i råstofgrave bør begrænses mest muligt i udstrækning og afskærmes fra omgivelserne med jordvolde, beplantning m.v.
- 4.3.7 Der bør ske gennemgravning af skel mellem gravearealer der udnyttes af forskellige firmaer eller på forskellige tidspunkter. Vilkår om skelgennemgravning skal tinglyses på de berørte ejendomme indtil restforekomsterne er udnyttet.
- 4.3.8 Ved særlig dybe råstofgrave med gravefronter over 10 meter bør eksisterende bygninger, private veje, ledningsanlæg, mindre værdifulde beskyttede naturtyper og diger samt andre hindringer fjernes eller forlægges således at råstofresurserne kan udnyttes optimalt.
- 4.3.9 Der bør sikres mulighed for nedknusning og opbevaring af genbrugsmaterialer til oparbejdning af råstoffer, dog med særlig beskyttelse mod grundvandsforurening.
- 4.3.10 I områder hvor eksisterende bebyggelser vil blive særlig generet af kørsel med lastvogne til og fra råstofgrave, kan kommunen stille krav om særlige tilkørselsveje over tilstødende ejendomme og om nødvendigt ekspropriere til vejadgang med hjemmel i råstoflovens § 27 eller planloven.
- 4.3.11 Der bør stilles skærpede vilkår for håndtering, opbevaring og anvendelse af stoffer, der kan forurene grundvandet i områder med særlige drikkevandsinteresser, i indvindingsoplande til vandværker eller hvor drikkevandsforsyningen i øvrigt er sårbar. I lergrave over grundvandsmagasiner bør et beskyttende lerlag bevares.

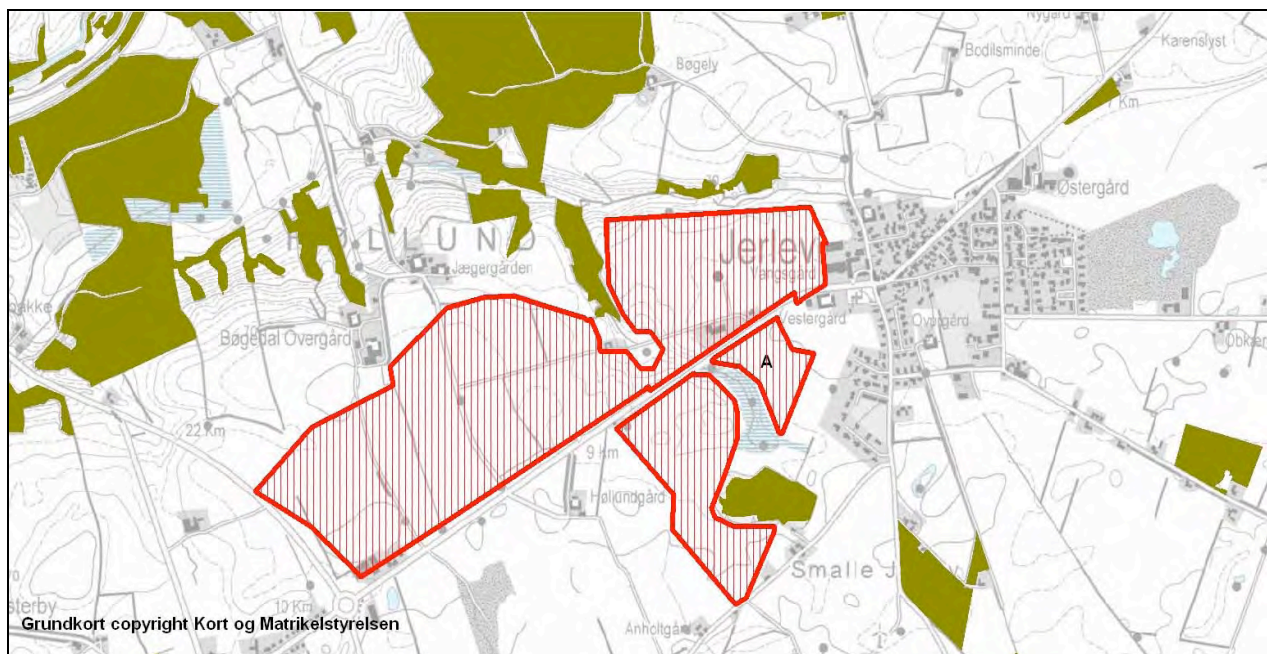
4.4 Retningslinier for efterbehandling

- 4.4.1 Søer der opstår som følge af råstofindvinding skal efterbehandles med skrå brinker, der er sikret mod udskridning ved færdsel i området. Der bør stilles særlige krav til bredudformning, dyrkningsfri bræmme, beplantning, dybdeforhold og anlæg af øer med det formål at beskytte grundvandet og søernes vandkvalitet, samt at sikre søernes fremtidige naturindhold. Vilkår for den fremtidige beskyttelse af søerne kan tinglyses på ejendommene.

- 4.4.2 Gravearealer indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser uden beskyttende lerlag bør efterbehandles til naturformål, fritidsformål eller ekstensivt landbrug og skovbrug uden brug af pesticider eller gødningsstoffer. Vilkår for beskyttelse af grundvandet bør tinglyses på ejendommene med kommunen som påtaleberettiget.
- 4.4.3 På gravearealer der efterbehandles til natur- og fritidsformål samt søer kan der som vilkår for indvindingstilladelsen stilles krav om adgang for offentligheden af nærmere bestemte stiforløb, der tinglyses på ejendommene eller fastlægges gennem lokalplanlægning.
- 4.4.4 Der kan ikke forventes meddelt dispensation fra forbuddet mod tilførsel af jordfyld til råstofgrave indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser, indenfor indvindingsoplande til vandværker eller i områder hvor drikkevandsforsyningen i øvrigt er sårbar

4.5 Retningslinier for Jerlev Graveområde

- 4.5.1 Specielt for Jerlev graveområde gælder at område A kan udnyttes til råstofindvinding før området bebygges under forudsætning af, at det sker indenfor en kort graveperiode under 5 år. Der stilles særlige krav til efterbehandling der muliggør byggemodning af arealerne.

Kortbilag 4. graveområdet ved Jerlev

5 Miljøvurdering af tillæg nr. 1 til råstofplan 2008 for Region Syddanmark (miljørapporten)

I henhold til lov om miljøvurdering skal der gennemføres en miljøvurdering af planer der har en væsentlig indvirkning på miljøet, j.f. lovbekendtgørelse 936 af 24.09.2009, §3 stk 1 . Udlæg af et nyt råstofgraveområde ved Jerlev har en sådan karakter og Regionsrådet fremlægger hermed en miljørapport som del af råstofplantillægget i henhold til §7 i lov om miljøvurdering.

Udgangspunktet for miljøvurderingen er det brede miljøbegreb, som omfatter den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab samt kultur-, arkitektonisk – og arkæologisk arv.

I henhold til kap. 7 stk.2 skal miljøvurderingen indeholde oplysninger, der med rimelighed kan forlanges under hensyntagen til det trin i planhierakiet som planen befinder sig på. Indvinding af råstoffer i et graveområde som det foreslåede ved Jerlev kan først påbegyndes efter der er udstedt en indvindingstilladelse fra Vejle Kommune. Indvindingen skal ske efter en godkendt grave- og efterbehandlingsplan og på en række vilkår der fastlægges af Vejle Kommune. Det er derfor ikke muligt at beskrive den konkrete indvinding i detaljer. I det efterfølgende beskrives indvinding derfor i generelle vendinger. Indholdet i miljøvurderingen følger således i princippet de vilkår der normalt indgår i en råstoffilladelse og som har til formål at hindre forurening og miljøbelastning af bl.a. naboer til råstofgrave.

Vejle Kommune er blevet hørt i forbindelse med forslaget til indvindingsområde ved Jerlev og har fremsendt en redegørelse for natur- og landskabsforhold samt for bebyggelse i Jerlev. Indholdet i miljøvurderingen er fastlagt ud fra disse oplysninger og den generelle viden fra administration af råstofloven.

5.1 Plantillæggets indhold

Forslaget til råstofgraveområde vest for Jerlev er fremsat i råstofplanens første offentlighedsperiode med indkaldelse af forslag og ideer. Området er udpeget som indvindingsområde på baggrund af kendskabet til tidligere råstofgravninger i området og generel geologisk viden. Det foreslåede råstofgraveområde omfatter eksisterende landbrugsarealer, der udgør en forholdsvis jævn moræneflade. Råstofboringer udført i 2008 af en ansøger bekræfter, at der findes råstoffer, der er velegnet til anlægsformål i dybder fra 3-10 meter. Herunder ligger der lerlag, og muligvis flere lag med sand og grus som det ikke er økonomisk rentabelt at udnytte p.t. Der er registreret mindre lommer med sekundære grundvandsmagasiner i varierende dybder mens de primære grundvandsmagasiner ligger i stor dybde på mere end 30 meter. Området (benævnt A) i den sydvestlige del af graveområdet kan udnyttes før eventuel byggemodning af arealerne.

Forslaget blev fremsat som et af flere nye indvindingsområder i forslaget til Råstofplan 2008 med det formål at tilgodese behovet for råstoffer i planperioden 2008-2020. Der henvises til råstofplan 2008-20 hvor der er en redegørelse for de tilgængelige resurser i de indvindingsområder, der var udlagt i de hidtil gældende regionplaner. Ud fra en vurdering af det fremtidige behov har Regionsrådet udpeget nye indvindingsområder, der svarer til to gange planperiodens behov. Den ekstra rummelighed skyldes bl.a. hensynet til et alsidigt udbud af indvindingsområder, der kan modvirke den monopoldannelse der sker i råstofbranchen.

5.2 Nuværende miljøstatus

Det foreslåede råstofgraveområde omfatter eksisterende landbrugsarealer, der udgør en forholdsvis jævn moræneflade. Nord for arealet grænser området op til Jerlev bæk der ligger i en mindre ådal. Centralt i området ligger et lille vandløb i en dalsænkning, der forbinder et moseområde sydøst for graveområdet med Jerlev bæk. Mod øst ligger Jerlev by. Afstanden mellem eksisterende boliger og råstofgraveområdet er mindst 100 meter. Mod vest grænser området op til

arealer hvor der tidligere er indvundet råstoffer og som igen er retableret som landbrugsarealer.

Der er registreret diger indenfor området der er beskyttet i.h.t. naturbeskyttelsesloven samt fredede fortidsminder.

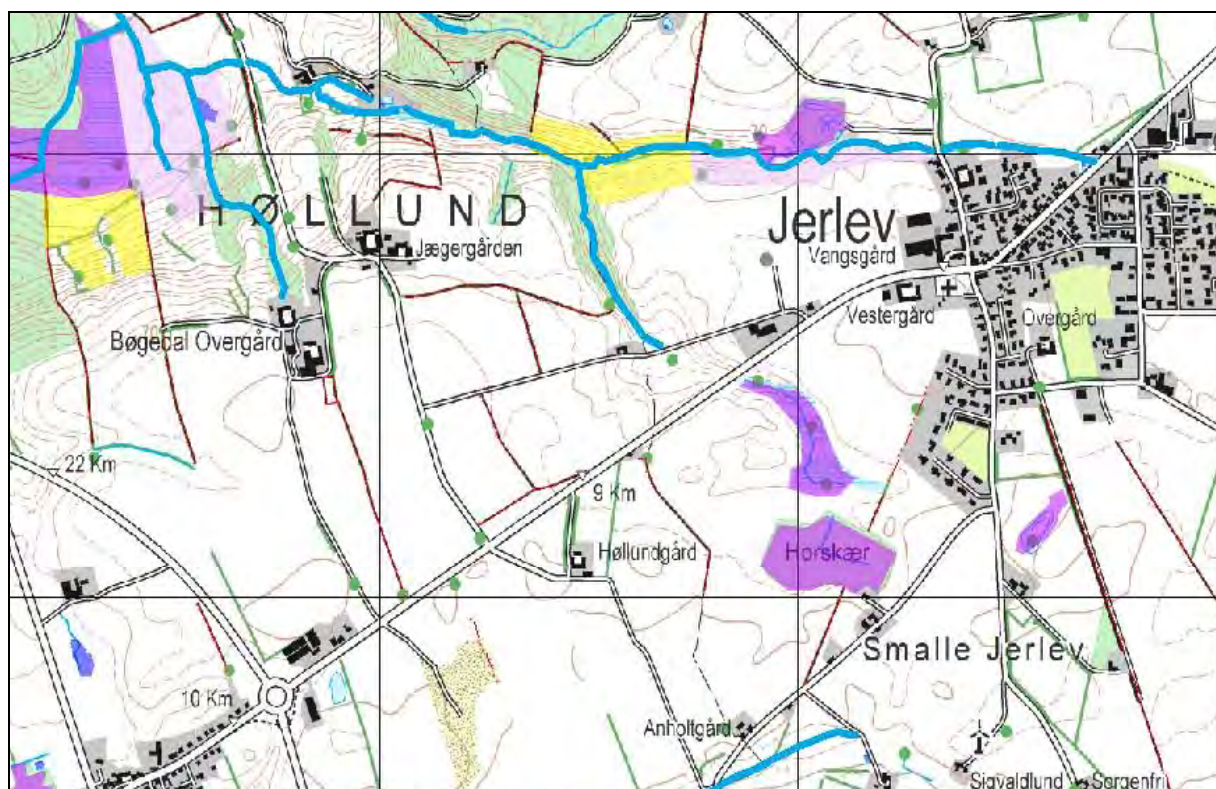
Der findes ikke specifikke registreringer af sjældne, udryddelsestruede eller fredede dyr samt planter eller naturtyper inden for området. Det bør undersøges nærmere, hvorvidt de findes inden råstofindvinding påbegyndes og eventuelle beskyttende foranstaltninger iværksættes. Specielt eventuelle forekomster af BilagIV arter kan være til hinder for tilladelse til indvinding på de berørte arealer.

Høring af Vejle Kommune vedrørende råstofindvinding i Jerlev graveområde.

I forbindelse med høringsproceduren omkring råstofplan 2008 fremsendte Vejle Kommune kommentarer til udlæg af et graveområde ved Jerlev. Kommunen anbefalede at området syd for Jerlev Landevej blev indskrænket af hensyn til væsentlige naturarealer og nabogener for beboerne i Jerlev. I efterfølgende forhandlinger har kommunen accepteret at områderne der er planlagt til byudvikling (benævnt område A på Figur 4 med graveområdet) udgraves i en kort periode på 5 år før evt. byggemodning finder sted. Naturarealerne er udtaget af planforslaget der i den foreliggende form kun omfatter landbrugsarealer.

Vejle kommune fremsendte desuden en redegørelse for de naturmæssige og landskabelige forhold omkring eventuel råstofindvinding vest for Jerlev ved notat af 29.10.2008. Notatet ligger til grund for denne beskrivelse af miljøstatus.

De væsentligste landskabsinteresser omfatter de mange markante dallandskaber der såvel i kraft af deres geologiske, topografiske og kulturhistoriske indhold besidder stor fortællerværdi og rekreativ værdi. Der peges specielt på skovbrynet i tilknytning til Jerlev Skov, der har stor landskabelig værdi. Det forventes at grusgravning vil påvirke landskabet markant – i hvert fald mens der graves.

Figur 5. Beskyttede naturområder. Moser vist med lilla farve. Vandløb vist med blå, engareal vist med gult, diger vist med rød signatur.

Kommunen peger på de beskyttede områder omkring Jerlev Bæk i form af overdrev, en mose og

et engareal. Der er ingen nyere artsregistreringer men områderne vurderes som værdifulde alene i kraft af deres størrelse og beliggenhed.

Området syd for Jerlev Landevej

Nordligt moseområde

Syd for landevejen ligger to beskyttede moser med tilknytning til et mindre tilløb til Jerlev bæk hvor der tidligere er registreret flere karakteristiske fugtigbundsarter. I modsætning til mange andre naturområder har disse to moseområder en meget lang kontinuitet, der også bidrager til områdernes kvalitet. Begge områder optræder med deres nuværende udbredelse på de høje målebordsblade fra 1842 – 1899. Dette er fx meget tydeligt i det nordlige moseområde, hvor der forekommer nogle meget store individer af topstar.

De to moseområder kan betragtes som ét sammenhængende naturområde, idet afstanden mellem dem kun er 40 meter og området i mellem dem henligger udyrket. Moseområderne fungerer som en vigtig spredningskorridor for dyr og planter mellem naturområderne langs Jerlev Bæk og naturområderne langs Ødsted Bæk.

Det nordlige moseområde følger landskabet i en naturlig lavning, hvilket er synligt allerede på de høje målebordsblade fra 1842 – 1899. Disse landskabsstrukturer vil forsvinde i forbindelse med evt. råstofgravning i området. I det nordlige område er der tidligere konstateret orkidéen majgøgeurt, der er fredet. Det kan ikke afvises, at der stadig forekommer sjældne arter i området.

Der løber et vandløb gennem det nordlige moseområde. Vandløbet er ikke målsat på denne strækning. Nord for Jerlev Landevej er vandløbet rørlagt indtil det krydser Høllund Tværvæg. Derfra er vandløbet B1-målsat. Hvis målsætningen skal opfyldes, skal der være god vandhastighed og stryg med lavt vand og gruset bund. Vandløbene tørrer ikke eller kun sjældent ud og skal have en god fysisk variation. Den generelle målsætningsklasse er 5. Der er krav om mindst 1 ørred pr. m vandløb og fiskene må ikke være udsatte.

Nordlige moseområde. Billede taget mod

nordvest.

Den nye bebyggelse i den vestlige del af Jerlev ligger helt ud til de to moseområder, hvilket man også har haft et ønske om at signalere i forbindelse med udstykningen. Dette fremgår tydeligt af de valgte vejnavne: Mosen, Mosevænget og Horskær Mosevej.

Et Dige der ligger vest for moserne vil blive berørt. Det er et gammelt ejerlavsdige mellem Jerlev

og Ødsted, der har en historisk fortællerværdi.

Området nord for Jerlev landevej

Der løber et vandløb gennem området. Mellem Jerlev Landevej og Høllund Tværvæg rørlagt. Derfra er vandløbet B1-målsat. Hvis målsætningen skal opfyldes, skal der være god vandhastighed og stryg med lavt vand og gruset bund. Vandløbene tørrer ikke eller kun sjældent ud og skal have en god fysisk variation. Den generelle målsætningsklasse er 5. Der er krav om mindst 1 ørred pr. m vandløb og fiskene må ikke være udsatte.

Diger nord for vejen vil blive berørt af råstofindvinding

Beskyttet engområde nord for Jerlev Landevej. Billede taget mod vest.

Alle de beskyttede områder inkl. Vandløb og enge er sårbare overfor vandstandsændringer som følge af råstofindvinding. Kommunen gør endvidere opmærksom på at området kan indeholde Bilag IV arter, der er omfattet af særlig beskyttelse i h.t. bekendtgørelse om internationale naturbeskyttelsesområder.

Selve graveområdet anvendes i dag til intensivt landbrug, og har derfor ingen værdi for friluftsliv eller rekreativ udnyttelse.

Planmæssige bindinger

Et område sydvest for Jerlev er udlagt til ny boligbebyggelse i Kommuneplanen for Vejle der er vedtaget i 2009. Området der er sammenfaldende med en del af det foreslåede graveområde i Jerlev (område A) kan udnyttes til råstofindvinding før det bebygges under forudsætning af at det sker indenfor en kort graveperiode under 5 år, og at der friholdes en Zone på 100 meter fra den eksisterende bebyggelse. Der bør stilles særlige krav til efterbehandling der muliggør byggemodning af arealerne. Etablering af søer kan bidrage til en værdiforøgelse af fremtidigt boligbyggeri.

Råstofområdet ligger i område med almindelige drikkevandsinteresser. En lille del af det nordlige område ligger indenfor indvindingsoplandet til Ødsted Vandværk.

5.3 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

Opstartsfasen for en råstofgrav omfatter etablering af adgangsvej og udgravning af plads til behandlingsanlæg og depoter. Der etableres eventuelle mandskabsfaciliteter og ekspeditionslokaler i midlertidige bygninger. Der afrømmes muld som lægges i depot eller afskærmende jordvolde som hurtigt vokser til med selvsåede planter. I denne fase påvirkes landskabet idet anlægsaktiviteterne er meget synlige og har samme karakter som starten på byggemodning af et nyt byområde.

Driftsfasen omfatter udgravning af grus med frontlæsser der transporteres til behandlingsanlæg. Udgravningen sker i dybden ned til eventuelle tykkere lerlag eller til grundvandsmagasiner. Aktiviteterne vil normalt ikke være synlige fra omgivelserne og støjen fra maskiner dæmpes noget af

selve graveskrænten og eventuelle omkransende jordvolde.

Der er registreret grusforekomster i området ned til 10 meters dybde. Herunder er der et vandstandsende lerlag, der betyder, at der forekommer mindre sekundære grundvandsmagasiner i grusforekomsten. Der er således interesse for indvinding under grundvandsspejl og efterbehandling med mindre søer.

Indvinding af sand og grus under grundvandsspejl sker med gravemaskine, sugemaskine, viremaskine eller andet specialiseret indvindingsmateriel. Der sker et forbrug af grundvand der svarer til størrelsen af de gravesøer der opstår. Der sker en moderat fordampning og iltning af vandet. Indvindingen vil normalt ikke påvirke grundvandskvaliteten eller grundvandsspejlet i nærliggende grundvandsmagasiner, idet der fortsat sker dannelse af nyt grundvand fra nedbør og tabet/forbruget af grundvand er oftest betydelig mindre end de naturlige årsvariationer. Sænkning af grundvandet i en råstofgrav gennem udpumpning af vand til nærmeste vandløb sker kun sjældent, og det kræver ganske særlige tilladelser efter miljø- og vandforsyningsloven.

Rågruset transporteres til behandlingsanlæg med frontlæsser eller på transportbånd. I behandlingsanlægget sker der sortering af grus, sand og stenfraktioner efter størrelse og kvalitet. Desuden kan der ske vaskning af materialer med vand fra nærliggende gravesøer. Fraktionerne transporteres til depoter eller indgår i yderligere produktudvikling i form knusning og/eller af blanding med andre fraktioner (dosering). Ved transport og behandling af sand og grus kan der især om sommeren opstå støvskyer som blæser med vinden udenfor indvindingsområdet.

Alle maskiner og køretøjer i en råstofgrav udsender støj fra motorer. Flytning af grus og sten kan medføre rystelser og impulsstøj. Maskiner bruger brændstof og bidrager dermed til den generelle luftforurening og påvirkning af klima. Der er gennem hele indvindingsperioden risiko for olieudslip m.v. fra maskiner og køretøjer i tilfælde af at materiellet beskadiges.

Arbejdet i en grusgrav indebærer risiko for arbejdsulykker ved håndtering af maskiner og især ved indvinding under grundvandsspejl.

Langs graveskrænter og gravesøer er der risiko for ulykker ved udskridning for uvedkommende der færdes i grusgraven uden for arbejdstid.

Forarbejdede råstoffer leveres fra grusgraven til lastbiler ved læsning med gummihjulslæsser eller fra siloanlæg. Antallet af kørsler til og fra grusgraven afhænger af udbud og efterspørgsel og eventuelle vilkår for omfanget af den samlede produktion. En årsproduktion på 100.000 m³ vil således medføre 5000 kørsler for lastbiler med anhænger (30 tons), eller flere kørsler med mindre lastbiler. Det giver en daglig trafik med 25-50 kørsler på hverdage mandag til fredag.

Lastbiltransporterne giver støj og støvgener på tilkørselsveje og på det offentlige vejnet. Desuden er der risiko for trafikuheld – især for cyklister – i forbindelse med lastbiltransporterne.

Gravearealerne ved Jerlev er meget flade med et jævnt fald på 4 meter mod nordvest. Efterbehandling af gravearealer indebærer som oftest meget synlige ændringer i det oprindelige landskab, medmindre arealerne efterbehandles til det oprindelige terræn med tilkørt jordfyld.

Efterbehandling af råstofgrave skal ske efter en godkendt plan for udformning og anvendelse af det fremtidige terræn. Jerlev graveområde forventes efterbehandlet til landbrugsformål, naturområder med søer og eventuel bebyggelse i den sydøstlige del.

Efterbehandling til niveau der er lavere end det oprindelige terræn kan påvirke afstrømninger af overfladevand og drænvand og dermed vandføringen i nærliggende vandløb.

Intensiv landbrugsdrift med brug af gødning og pesticider på tidligere råstofgravearealer kan påvirke grundvandskvaliteten hvis arealerne efterbehandles i niveau tæt på grundvandsspejlet. Det er derfor en fordel at efterbehandle tidligere landbrugsarealer til nye søer eller naturformål, der indebærer en væsentlig miljøforbedring for plante- og dyrelivet, samt for grundvandskvaliteten i området som helhed.

Friluftsliv og den rekreative udnyttelse af naturområder, der ligger i tilknytning til Jerlev vil blive påvirket negativt i perioden hvor der indvindes på grund af ovennævnte gener fra brug af maskiner, transport og påvirkning af landskabet ved etablering af jordvolde. Efter indvinding har fundet sted vil mulighederne for friluftsliv og rekreativ anvendelse være uændret eller forbedret hvis der sker ændret arealanvendelse fra landbrug til f.eks. naturformål.

5.4 0-alternativet

0 alternativet udgør den sandsynlige udvikling hvis planen ikke gennemføres og der ikke bliver indvundet råstoffer vest for Jerlev. Det betyder at den planlagte byudvikling vil blive gennemført på det nuværende terræn og de råstoffer der findes på arealerne vil ikke være tilgængelige. De øvrige arealer vil fortsat blive dyrket med intensivt landbrug tilpasset det fremtidige marked for afsætning af landbrugsprodukter og med de miljøbeskyttende foranstaltninger som fremtiden vil byde på. Tilgrænsende naturområder der er beskyttet efter §3 i naturbeskyttelsesloven kan ikke ændres uden dispensation, men områderne vil undergå forandringer som følge af påvirkninger fra landbrugs- og byarealerne og som følge af de forventede ændringer i klima og vandmiljøet.

For den regionale råstofplanlægning betyder det at Regionsrådet skal finde råstoffer i andre områder som ikke er kendt på nuværende tidspunkt. Regionsrådet foretager løbende kortlægning af råstofforekomster og forslag til nye indvindingsområder vil blive fremlagt i kommende revisioner af råstofplanen eller som plantillæg.

Den forventede miljøbelastning i nye indvindingsområder vil antagelig have samme karakter og niveau som for området ved Jerlev. Det er således ikke muligt at finde områder hvor der ikke er landskaber og nabobebyggelse, som vil blive påvirket af råstofindvinding.

Indvindingsområdet tilgodeser især et behov for råstoffer i Vejle by og i nærområdet indenfor ca. 50 km. Et alternativt indvindingsområde i større afstand fra Vejle vil sandsynligvis betyde længere transporter med lastbiler med deraf følgende belastning af miljø og klima samt risiko for trafikulykker.

Hvis der ikke udpeges et erstatningsområde for Jerlev vil det på længere sigt bidrage til prisstigninger for råstoffer og dermed stigning i omkostningsniveauet indenfor byggeri og anlæg.

0-alternativet vil derfor medføre miljøforringelser for regionen som helhed. Specielt for det planlagte byområde ved Jerlev er der tale om et tab af tilgængelige råstoffer, der ikke kan udnyttes efter bebyggelse har fundet sted.

5.5 Planlagte foranstaltninger

De planlagte foranstaltninger i råstofplantillægget, der opvejer den negative påvirkning på miljøet som følge af råstofindvinding, omfatter udlæg af konkrete indvindingsområder og et sæt retningslinier, der skal sikre råstofressurserne og miljøbeskyttelsen på et overordnet niveau.

Retningslinierne i råstofplantillægget har bl.a. til formål at sikre en optimal udnyttelse af ressourcerne og derved udskyde behovet for at åbne nye råstofgrave.

Råstoffilladelser meddeles af Vejle Kommune på en række vilkår, der har til formål at begrænse de negative virkninger ved råstofindvinding. Overtrædelse af vilkår i indvindingstilladelser kan imødekommes med påbud vedrørende driften og eventuelle bøder. Ved gentagne overtrædelser kan indvindingstilladelsen inddrages.

Der stilles vilkår om begrænsning af de arealer der er under indvinding, og arealer der er udgraved skal løbende efterbehandles af hensyn til påvirkningen af landskabet.

Der stilles vilkår om afskærmende jordvolde og evt. beplantning mens der indvindes af hensyn til udsigten fra naboer og folk der færdes på vejene i området. Afskærmning har også til formål at hindre folk i at færdes i råstofgraven uden for arbejdstid med risiko for ulykker ved udskridning.

Der stilles vilkår, der begrænser arbejdstider i en råstofgrav til dagtimerne på hverdage af hensyn

til nærliggende bebyggelser.

Trafikken på offentlig vej kan ikke reguleres med råstofloven, men kommunen kan gennemføre trafikregulering med anden lovgivning.

Der stilles vilkår om støjdæmpende foranstaltninger i form af afskærmende jordvolde og placering af maskiner i størst mulig afstand fra bebyggelse og rekreative områder. Der stilles absolutte krav om støjgrænser i forhold til nabobebyggelse på f.eks. 55 dBA i forhold til fritliggende boligbebyggelse. Støjgrænser i forhold til boligbebyggelse i byzone i Jerlev er normalt 45 dBA. Kommunen kan forlange støjmålinger der verificerer disse krav.

Der stilles normalt vilkår, der sikrer at omgivelserne til en råstofgrav ikke generes af støv, rystelser eller vibrationer. Støvdæmpning kan bl.a. ske ved vanding i tørre perioder og asfaltering af opkørsler til offentlig vej.

Jord og grundvand beskyttes mod forurening gennem forbud mod tilkørsel af materialer udefra. Adgangsvejen afspærres med bom el.lign. der forhindrer tilkørsel til området med affald udenfor arbejdstidene. Brændstoftanke og pladser til tankning af maskiner sikres mod udsivning af olie m.v.

Indvinding af råstoffer under grundvandsniveau vil ikke i sig selv medføre forurening når alle sikkerhedsforskrifter er overholdt. Indvinding kan dog påvirke grundvandsstanden på naboarealer eller nærliggende beskyttede vådområder og der bør stilles vilkår der sikrer at det ikke sker. Sænkning af grundvandsstanden gennem oppumpning vil normalt ikke blive tilladt.

Hvis der er aftale eller vilkår for gennemførelse af arkæologiske forundersøgelser med det lokale museum sker afrømning af muld i samarbejde med museet – evt. i form af mindre søgegrøfter på indvindingsarealet. Findes der spor efter fortidsminder der kræver yderligere udgravning stoppes den videre gravning og der skal tages stilling til eventuelle ændringer i den godkendte graveplan.

Vilkår om efterbehandling har til formål at sikre et acceptabelt- og i bedste fald et smukt landskab efter råstofindvindingen er ophørt. Efterbehandling af de jævne moræneflader til landbrug vil næppe opleves som den store ændring. Udfordringen består først og fremmest i tilpasning af mellem gravearealerne og de omgivende dalstrøg.

Efterbehandling til landbrugsformål sker ved oplæg af overskudsjord eller rågrus langs gravearealets kanter således at hele arealet kan dyrkes med maksimale hældninger på 1:10. Kantarealer kan også reableres med stabile skrænter der evt. tilplantes eller som videregravningsskrænter der fjernes ved senere indvinding på naboarealer.

Tilkøbt rent jordfyld kan anvendes til efterbehandling med speciel tilladelse efter jordforureningslovens §52. Tilladelse efter §52 kan meddeles af Regionsrådet, hvis der ikke er risiko for forurening af grundvand m.v. Til slut pålægges muldjord fra depoter og der sker en bearbejdning og evt. dræning af jorden.

Efterbehandling af tidligere landbrugsarealer til naturformål med søer eller fritidsformål kan opveje de negative virkninger for lokalmiljøet ved råstofindvinding på lang sigt.

Efterbehandling af område A skal ske således at arealerne kan bebygges efterfølgende. Der må således ikke ske opfyldning med materialer som er til hinder for fundering m.v. Gravesøer kan udnyttes som et aktiv i en fremtidig byggemodning, hvor beliggenheden af boliger ved søer vægtes højt.

5.6 Overvågning af de væsentlige miljøpåvirkninger.

Udlæg af et graveområde vest for Jerlev vil ikke i sig selv bevirke ændringer i miljøtilstanden for området. Det sker først efter der er meddelt en indvindingstilladelse og ansøger har startet aktiviteterne. Overvågning af plantillæggets bestemmelser sker ved at Vejle Kommune sender fremtidige afgørelser i råstofsager til regionen. Regionen kan derefter gøre indsigelse mod afgørelser,

hvis de er i strid med råstofplantillægget.

Vejle Kommune har tilsynet med selve råstofindvindingen. I henhold til råstoflovens §31 påser Kommunalbestyrelsen, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes, at påbud eller forbud efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes. Kommunen har desuden tilsynet med beskyttet natur, samt plante og dyreliv. Tilsynsmyndigheden, skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.

I henhold til §32 i råstofloven har kommunalbestyrelsen eller personer, der af disse myndigheder er bemyndiget hertil, uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme og lokaliteter for at udøve de beføjelser, der er tillagt dem i medfør af denne lov, herunder for at foretage undersøgelser af betydning for lovens formål.

I henhold til §33 påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom eller indvindingsmateriel at berigtige et ulovligt forhold. Tilsynsmyndigheden, kan for ejerens regning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen.

I de nævnte situationer skal tilsynsmyndigheden meddele den ansvarlige, at det ulovlige forhold skal bringes til ophør. Dette kan ske ved meddelelse af påbud eller forbud. I den forbindelse kan tilsynsmyndigheden blandt andet :

- 1) påbyde den ansvarlige at genoprette den hidtidige tilstand,
- 2) lade påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning, når den fastsatte frist er udløbet,
- 3) forbyde fortsat drift og eventuelt forlange virksomheden fjernet.

Tilsynsmyndighedens afgørelser efter stk. 3 kan ikke påklages til anden administrativ myndighed. Politiet yder nødvendig bistand til at udnytte adgangsretten. Ved eftersyn af erhvervsvirksomheder skal indehaveren og beskæftigede personer yde de nævnte myndigheder fornøden vejledning og hjælp.

I tilfælde af at der meddeles dispensation fra forbuddet mod tilførsel af jord til råstofgraven har regionsrådet tilsynsforpligtelsen i.h.t. jordforureningsloven.

I råstoftilladelser stiller ansøger bankgaranti el.lign. som sikkerhed for at vilkår overholdes og der sker efterbehandling af arealerne efter ophør af råstofindvinding. Vilkår for efterbehandling tinglyses på ejendommene således at forpligtelserne også påhviler eventuelle fremtidige ejere af de pågældende ejendomme.

5.7 Ikke teknisk resumé af miljørapporten

I området vest for Jerlev er der fundet råstoffer i de øverste jordlag i form af sand og grus. Området er udpeget som råstofgraveområde i dette tillæg nr.1 til Råstofplan 2008-20 for Region Syddanmark. Indenfor graveområdet kan Vejle Kommune meddele tilladelse til råstofindvinding på en række nærmere bestemte vilkår, efter ansøgning fra en råstofentreprenør og/eller lodsejer. Råstofgraveområdet ved Jerlev har til formål at tilgodese behovet for materialer til byggeri- og anlægsformål i regionen og især indenfor en afstand af ca. 50 km.

Hvis Indvindingsområdet ved Jerlev ikke udnyttes skal der findes et alternativt indvindingsområde. Det vil sandsynligvis betyde længere transporter med lastbiler med deraf følgende belastning af miljø og klima samt risiko for trafikulykker. Og et andet område i regionen vil blive udsat for gener i form af øget trafik m.m.

Råstofindvinding har en væsentlig påvirkning af landskabet og indvindingsaktiviteterne medfører belastning af omgivelserne i form af støj, støv og tung trafik. Der er risiko for forurening af grundvand ved olieudslip eller tilkørsel til råstofgraven med forurenende materialer.

En indvindingstilladelse meddeles på en række vilkår der har til formål at beskytte nabobebyggelse mod støj- og støvgener samt beskyttelse af nærliggende naturområder og vandmiljøet. Vejle Kommune fører tilsyn med råstofgrave og griber ind hvis der sker overstrædelser af vilkår eller hvis der sker forurening af miljøet.

Råstofindvinding er begrænset til en nærmere bestemt periode – typisk 10 år for en indvindingstilladelse – og området bliver efterbehandlet til det oprindelige formål – typisk landbrugsdrift eller naturformål efter en nærmere bestemt plan.

Region Syddanmark
Damhaven 12 . 7100 Vejle
Tlf. 7663 1000

regionsyddanmark.dk

Region Syddanmark